

Bevarandeplan för Natura 2000-området Marsfjället

Girfjället, Risfjället och Övre Bleriken. Foto: Mats Nilson

Fastställd av Länsstyrelsen: 2016-12-12

Namn och områdeskod: Marsfjället, SE0810059

Kommun: Vilhelmina

Skyddsstatus: Natura 2000: Särskilt bevarandeområde (SAC), särskilt skyddsområde (SPA)

Övrigt skydd: Naturreservat. Reglering av exploatering av bebyggelse och anläggningar enligt miljöbalken 4 kap 5§. Vojmån ovan Vojmsjön är skyddad mot vattenkraftsutbyggnad enligt 4 kap 6§ miljöbalken.

Markägare: Statens Fastighetsverk samt några små, privata fastigheter.

Förvaltare: Länsstyrelsen Västerbotten

Area: 86 113,9 ha

Karta

Marsfjället

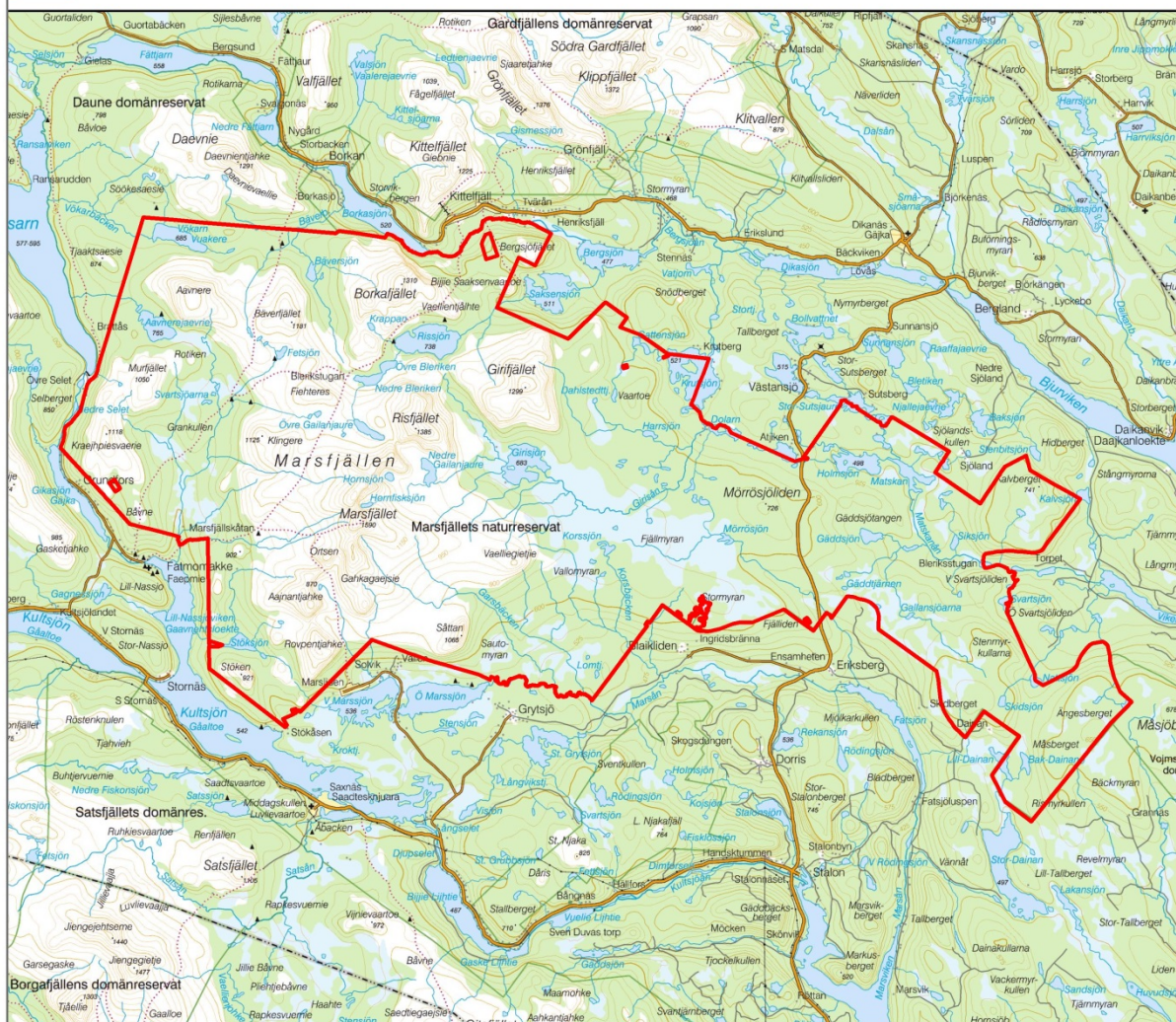
Områdeskod: SE0810059

Kommun: Vilhelmina

Area: 86113,9 ha

Länsstyrelsen
Västerbotten

Gräns för Natura 2000-området

0

10

20

Kilometer

Natura 2000

Natura 2000 är EU:s nätverk av värdefulla naturområden med arter eller naturtyper som är särskilt skyddsvärda ur ett europeiskt perspektiv. I Sverige har vi ca 4 000 Natura 2000-områden varav ca 250 finns i Västerbottens län. För varje område finns naturtyper och/eller arter utpekade. Syftet med Natura 2000-området är att bidra till att de för området utpekade naturtyperna och arterna har gynnsam bevarandestatus i Sverige och EU, vilket innebär att de utpekade arternas och naturtypernas utbredningsområde, areal, populationsutveckling och andra kvaliteter finns och kan bevaras.

Bevarandeplan

För varje Natura 2000-område finns en bevarandeplan upprättad. Här beskrivs de utpekade naturtyperna och arterna, deras bevarandetilstånd i det specifika området, samt vilka bevarandemål som har satts upp för dem. Om åtgärder och skötsel krävs för att uppnå målen beskrivs de också. Bevarandeplanen fastställs av Länsstyrelsen.

Bevarandeplanen ska fungera som vägledning och stöd om någon form av exploatering blir aktuell. De naturvärden som finns i respektive Natura 2000-område får inte påverkas negativt och därför krävs tillstånd för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka bevarandevärdena i ett Natura 2000-område. Det gäller även åtgärder utanför Natura 2000-området om de riskerar att påverka områdets bevarandevärden. Detta regleras i miljöbalken 7 kap 28-29 §§. Då det kan vara svårt att avgöra vilka åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturvärden behöver man samråda med Länsstyrelsens miljöenhet före genomförandet. Vid skogsbruksåtgärder hålls samråd med Skogsstyrelsen.

Utpekade naturtyper enligt Art- och habitatdirektivet

3160 Myrsjöar	150 ha
3220 Alpina vattendrag	100 ha
3260 Mindre vattendrag	50 ha
4060 Alpina rishedar	16 500 ha
4080 Alpina videbuskmarker	1 000 ha
6150 Alpina silikatgräsmarker	5 500 ha
6170 Alpina kalkgräsmarker	500 ha
6410 Fuktängar	50 ha
6430 Högörtängar	300 ha
7140 Öppna mossar och kärr	4 000 ha
7230 Rikkärr	200 ha
7240 Alpina översilningskärr	10 ha
7310 Aapamyrar	9 000 ha
8110 Silikatrasmarker	1 000 ha
8120 Kalkrasmarker	300 ha
8210 Kalkbranter	300 ha
8220 Silikatbranter	500 ha
9010 Taiga	23 000 ha
9040 Fjällbjörkskog	17 000 ha
9050 Näringsrik granskog	500 ha
91D0 Skogsbevuxen myr	50 ha

Utpekade arter enligt Art- och habitatdirektivet

1355 Utter
1361 Lodjur
1911 Fjällräv

1912 Järv
1948 Skogsrör
1972 Lappranunkel

Utpekade arter enligt Fågeldirektivet

A002 Storlom
A038 Sångsvan
A091 Kungsörn
A094 Fiskgjuse
A098 Stenfalk
A102 Jaktfalk
A127 Trana
A139 Fjällpipare
A140 Ljungpipare
A166 Grönben
A170 Smalnäbbad simsnäppa
A193 Fisktärna
A194 Silvertärna
A215 Berguv
A216 Fjälluggla
A217 Sparvuggla
A223 Pärluggla
A241 Tretåig hackspett
A272 Blåhake
A409 Orre

Beskrivning av området

Marsfjället ligger i den sydöstra delen av fjällkedjan i Västerbottens län. Det omfattar det relativt väl sammanhållna, högalpina Marsfjällsmassivet, en del av Voymåns dalgång vid Kittelfjäll, det stora myrlandskapet öster om själva Marsfjället, samt urskogarna ner till Matskanområdet.

Marsfjället når upp till 1590 m ö h. Det präglas av en rad väl utvecklade glaciärnischer med branta bergväggar. Inom massivets lägre belägna fjällplatåer, främst öster om högfjällsryggen, förekommer omfattande spår av isälvarnas aktivitet i form av rännor och grusackumulationer. På västra sidan finns en djupt nedskuren kanjon. Österut övergår fjället i en högplatå.

Kalfjället domineras av hedvegetation där friska rishedar och gräshedar är vanligast. Ängsvegetation och våta rishedar är också väl företrädda. Fjälltopparnas karga blockmarker saknar sammanhängande kärlväxtvegetation. I områdets flora utmärker sig främst isstarr, rödnörel, skrednarv, isdraba, lappögontröst och lappgentiana som här växer på gränsen av sina utbredningsområden. Arter som fjällarv, fjällnejlika och ängssyra utgör också intressanta inslag i floran.

Murfjället är ett botaniskt mycket intressant område väster om själva Marsfjället. Här finns serpentenberggrund som gett upphov till en artrik och krävande vegetation. Även Aavnere och ett antal lägre kullar söder om Kittelfjäll består av serpentin och har således mycket speciell flora. På kullarna växer också en låg, speciell serpentintallskog.

Stökens sluttningar, i områdets sydvästra del, hyser en högväxt och urskogsartad granskog. Marsliden är en brant sluttning upp mot Marsfjället med sydbergskaraktär. Här växer extremt frodig och välutvecklad ängsskog med sydliga lundväxter.

Vojmån är ett oreglerat källflöde till Ångermanälven. Dalgången mellan Kittelfjäll och Borkafjället är en av landets bäst utbildade genombrottsdalar. Dalgången som genomtvärrar fjällens huvudkedja är mycket dramatisk med Borkafjällets topp, 1310 m ö h, som höjer sig ca 800 m över Borkasjöns yta. Vojmån rinner genom Borkasjön och fortsätter österut förbi Kittelfjäll och vidare mot Dikasjön.

Urskogsområdet öster om Marsfjället sträcker sig ca 30 km österut mot Vojmsjön. Det utgörs av ett relativt flackt högländ med svagt välvda platåvidder i väster och mjukt formade bergryggar och dalgångar i öster. Områdets högre liggande västra del innehåller en småskalig mosaik av myrmarker och björkkädda moränbackar. Barrskog finns här i utkanterna mot norr och söder. I den östra delen dominerar vidsträckta granskogar som längst i öster avslutas i Styggrubba – ett blockrikt och svårframkomligt område. Gran är det helt dominerande trädslaget. Granskogarnas slutenhet och höjd ökar mot öster. Relativt välslutna och högvuxna skogar finns utmed sluttningarna medan flacka partier har glesare skog. Tallskogensklaver finns vid Krutsjön och inom Styggrubbaområdet där det förekommer 500-åriga tallöverståndare.

Området är i huvudsak mycket litet påverkat av huggningsingrepp. Stora delar saknar helt spår av avverkningar. Kännetecknande är också den stora andel högåldriga bestånd. 300-400-åriga av brand opåverkade granskogar har stor utbredning i den centrala delen av området.

Bevarandesyfte

Det överordnande bevarandesyftet för Natura 2000-nätverket är att bidra till bevarandet av biologisk mångfald genom att bibehålla eller återskapa gynnsam bevarandestatus för de naturtyper och arter som omfattas av EUs Fågeldirektiv eller Art- och habitatdirektiv. För det enskilda Natura 2000-området är det överordnade syftet att bevara eller återställa ett gynnsamt tillstånd för de naturtyper eller arter som utgjort grund för utpekandet av området.

Prioriterade bevarandevärden

De stora fjällområdena, våtmarkerna och urskogarna, det rika fågellivet, samt förekomsten av fjällräv, lodjur och järv.

Motivering

Området är mycket stort och orört, med opåverkade björk- och barrskogar, fjällsluttningar och myrmarker. Området är en del i ett större föryngringsområde för fjällräven. Området ger förutsättningar för ett rikt fågelliv i både fjäll-, skogs-, och våtmarksmiljöerna.

Prioriterade åtgärder

Stödutfodring av fjällräv och jakt på rödräv.

Beskrivning av utpekade naturtyper

3160 Myrsjöar

Myrsjöar är ofta små och kännetecknas av näringsfattigt vatten, låg produktivitet och påverkan av humussyror som gör dem naturligt sura. En mängd sådana sjöar finns i området, framförallt i myrmo-saiklandskapet öster om Marsfjällenmassivet.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Sjöarna ska ha en opåverkad hydrologi med intakta strandvåtmarker och strandskogar. Vattenkvaliteten ska vara tillräckligt god och belastningen av närsalter, miljögifter och grumlande ämnen begrän-

sas. Främmande arter eller fiskstammar ska inte inverka negativt på artsammansättningen eller variationen av arter genom ändrade konkurrensförhållanden eller smittspridning. Arealen ska inte minska.

3220 Alpina vattendrag

Alpina och subalpina vattendrag med naturliga vattenståndsfluktuationer. De karakteriseras av en örtrik strandvegetation och vedartade fjällväxter som gynnas av störning. För att klassas som naturtyp ska vattendraget ha liten eller ingen påverkan av eutrofiering, förorening eller fysisk påverkan.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Vattenkvaliteten ska vara god utan påverkan av mänskliga faktorer, t.ex. förorening och eutrofiering. Vattendraget ska ha naturlig vattenföring och flödesdynamik. Vattenlevande organismer ska ha fria vandringsvägar. Den typiska strandvegetationen ska finnas kvar. Arealen ska inte minska.

3260 Mindre vattendrag

Mindre vattendrag förekommer i hela landet i såväl skogs- som jordbruksmark. Naturtypen omfattar oftast vattendrag som har strömföring lägre än 4 och/eller lägre årsmedelvattenföring än 20 m³/s.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Bäcken ska ha fria vandringsvägar samt naturliga vattenståndsfluktuationer och flöden utan påverkan av dikning. Vattenkvaliteten ska vara god. Arealen ska inte minska.

4060 Alpina rishedar

Fjällhedan ovanför trädgränsen dominerade av dvärgvuxen och krypande busk- och risvegetation på såväl kalkfattiga som kalkrika marker. Naturtypen är vanligen påverkad av ett långvarigt renbete, vilket gynnar vegetationen om det inte blir alltför intensivt. Stora delar av kalfjällsområdena är klassade som den här naturtypen.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Hydrologin ska vara naturlig med försumbar påverkan av terrängkärning. Renbete ska förekomma, dock inte alltför intensivt. Arealen ska inte minska.

4080 Alpina videbuskmarker

Videbuskdominerade marker ovanför trädgränsen. De uppträder ofta kring bäckar, där de kan breda ut sig över stora arealer. Naturtypen förekommer på såväl kalkfattiga som kalkrika marker.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en naturlig hydrologi med hög markfuktighet och återkommande översvämning eller översilning. Arealen ska inte minska.

6150 Alpina silikatgräsmarker

Silikatgräsmarker ovanför trädgränsen dominerade av gräs, halvgräs och örter. Jordtäcket är i regel tunt och består till största delen av vittringsmaterial. Snölegor som gränsar till naturtypen är också inkluderade. Vegetationen är vanligen artfattig och påverkad av ett långvarigt renbete.

Bevarandetillstånd idag
Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska vara fortsatt öppen och ha en naturlig hydrologi. Renbete ska förekomma, dock inte alltför intensivt. Påverkan av terrängkörning ska vara försumbar. Gödslings- och förurningseffekter ska vara försumbara. Arealen ska inte minska.

6170 Alpina kalkgräsmarker

Kalkrika gräsmarker ovanför trädgränsen dominerade av gräs, halvgräs och lågorter. Floran är mycket artrik, ibland med inslag av exklusiva fjällväxter. Snölegor som gränsar till naturtypen är också inkluderade. Vegetationen är vanligen påverkad av ett långvarigt renbete. Kalkgräsmarker finns kring berget Aavnere i områdets nordvästra del.

Bevarandetillstånd idag
Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en naturlig hydrologi. Marken ska påverkas av ett extensivt renbete. För snölegorna är stor variation i snötäcket, delvis genom en varierande topografi, viktigt. Extrema snölegor ska vara översilade hela året, antingen från smältande snölegor eller från kalla källor. Arealen ska inte minska.

6410 Fuktängar

Fuktängar nedanför trädgränsen. Naturtypen har utvecklats genom långvarig hävd. Örtikedomen gör dem viktiga för många insekter, inte minst fjärilar och bin. De har också stor betydelse för fågellivet. Fuktängar finns kring Vökarbäcken i nordvästra hörnet.

Bevarandetillstånd idag
Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en naturlig hydrologi och fuktig mark. Markerna ska vara öppna med som mest 30 % krontäckning. Marken ska inte vara gödningspåverkad annat än från betande djur. Naturtypen ska vara påverkad av hävd och hävdgynnade arter ska finnas. Arealen ska inte minska.

6430 Högörtängar

Högörtängar förekommer på näringsrikt underlag och behöver störning, antingen hävd eller klimatfaktorer såsom snöskred, översvämningar och isskrapning, för att upprätthållas. De domineras av högväxta örter med inslag av gräs och halvgräs. Naturtypen är beroende av en naturlig hydrologi, bibehållen störning samt naturlig näringsstatus.

Bevarandetillstånd idag
Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska vara fortsatt öppen och ha en naturlig hydrologi med tillräcklig markfuktighet. Artsammansättningen ska vara typisk för naturtypen och utan främmande arter. Arealen ska inte minska.

7140 Öppna mossar och kärr

Naturtypen öppna mossar och kärr är brett definierad och inkluderar mossar och kärr som är plana, svagt välvda, eller sluttande. De ska vara öppna eller glest trädbevuxna och inte ha mer än 30 % kron-täckning.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Hydrologin spelar en mycket viktig roll och ska inte försämrats genom t.ex. dikning eller exploatering. Myrarnas struktur, funktion och typiska arter ska finnas kvar. Naturtypen ska vara fortsatt öppen. Arealen ska inte minska.

7230 Rikkärr

Som rikkärr klassas minerotrofa myrar och rika källmiljöer där ständig tillförsel av baskatjonrikt vatten från omgivningen sker. pH-värdet i myren är vanligen 6 eller högre. Här finns en speciell flora och fauna som varierar med t.ex. krontäckningsgrad, kalkhalt och näringsförhållanden.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Hydrologin spelar en mycket viktig roll och ska inte försämrats genom t.ex. dikning, körskador eller exploatering. Kärrrets struktur, funktion och typiska arter ska finnas kvar. Naturtypen ska vara fortsatt öppen. Arealen ska inte minska.

7240 Alpina översilningskärr

Kärr eller annan fuktig, kalkrik mark i fjällen. Bar mineraljord kontinuerligt exponeras genom vindblottor, frost/uppfrysning och/eller hydrologiska processer. Livsmiljön är ofta artrik och hyser en lågväxt vegetation av mossor, tåg- och starrväxter, däribland svedstarr.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska påverkas av permafrost eller långvarig tjäle. Mineraljord ska blottas genom olika processer. Hydrologin och hydrokemin ska vara naturlig utan nämnvärd påverkad från terrängkörning eller tramp. Naturtypen ska vara artrik och typiska arter ska finnas. Arealen ska inte minska.

7310 Aapamyr

Aapamyr består av en eller flera myrtyper som tillsammans bildar ett stort, sammanhängande myrkomplex. För att klassas som aapamyr måste myrkomplexet vara minst 20 ha stort. En aapamyr hyser också arter, framförallt fåglar, som är beroende av stora, sammanhängande myrområden. Stora myrområden breder ut sig öster om Marsfjällsmassivet.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Hydrologin spelar en mycket viktig roll och ska inte försämrats genom t.ex. dikning, körskador eller exploatering. Myrkomplexets struktur, funktion och typiska arter ska finnas kvar. Aapamyren ska behålla sin mosaik av olika myrtyper, både öppna och skogbevuxna. Arealen ska inte minska.

8110 Silikatrasmarker

Naturliga rasmarker som består av svårvittrade och näringsfattiga silikatbergarter. Naturtypen saknar sammanhängande växttäck och är mer eller mindre trädlös.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska hållas öppen genom ras, snöskred och tramp från människor eller djur. Luften ska vara fri från luftföroreningar för att krävande arter av lavar och andra typiska arter ska finnas kvar. Hydrologin ska vara ostörd. Arealen ska inte minska.

8120 Kalkrasmarker

Habitatet utgörs av basiska rasbranter i bergsområden med kallt klimat. Till typen hör blockrika sluttningar och branter, vittringsbranter eller erosionsmarker i fjäll- och andra bergsområden med lättvitrade bergarter. Ofta slits stora block loss genom frostsprängningar och ansamlas nere i branten. Artrikedomen av växter, mossor och lavar är ofta särpräglad och varierar beroende på bergartens näringshalt, vittring och mikroklimat. Naturtypen finns kring Aavnere och Murfjället i den västra delen.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska vara opåverkad av mänsklig aktivitet. Hydrologin ska vara ostörd. Sluttningsprocesser som ras och laviner som upprätthåller en måttlig störning ska fortgå för att hindra etablering av ett sammanhängande vegetationstäck. Typiska arter ska finnas kvar och inte minska påtagligt. Arealen ska inte minska.

8210 Kalkbranter

Naturtypen utgörs av kalksten eller kalkrika klippor med vegetation i sprickor och på hållar. Även ultrabasiska bergarter (t.ex. serpentinit) räknas hit. Habitatet innehåller mycket artrika och särpräglade växtsamhällen som varierar med exponering och fuktighetsförhållanden. Branterna är ofta boplats för rovfåglar. Naturtypen finns kring Aavnere och Murfjället i den västra delen.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Grusnarven ska förekomma och inte minska påtagligt. Hydrologin ska vara ostörd. Substratet ska inte utsättas för intensivt slitage och störning.

8220 Silikatbranter

Silikatrika klippor, med vegetation på stenhällar och i sprickor. Berggrunden utgörs av svårvittrade och näringsfattiga graniter, gnejser och skiffrar. I representativa fall är branten högre än 5 m, och består huvudsakligen av fast berggrund till skillnad från rasmarker.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Hydrologin ska vara ostörd. Substratet ska inte utsättas för intensivt slitage eller störning. Förekommande typiska arter ska finnas kvar och inte minska påtagligt. Arealen ska inte minska.

9010 Taiga

Som taiga räknas skog med relativt liten påverkan och vars strukturer och funktioner liknar dem i en urskogsartad skog eller en naturskog. Viktigt är att det finns en skoglig kontinuitet och att träden är i olika åldrar och storlekar. Framför allt i de östra, låglänta delarna breder stora området ut sig med taiga-klassad skog.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Skogen är naturskogsartad och värdena kommer att utvecklas ytterligare över tid.

Bevarandemål

Naturtypen ska huvudsakligen präglas av naturliga processer och träd i olika åldrar och dimensioner ska finnas. Död ved ska finnas i stor mängd och olika grader av nedbrytning. Arealen ska inte minska.

9040 Fjällbjörkskog

Skog i subalpin miljö med minst 10 % krontäckning där minst 50 % av grundytan består av fjällbjörk. Fjällbjörkskog täcker stora arealer i dalgångarna och i de lägre sluttningarna, framförallt väster om Marsfjällenmassivet.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt.

Bevarandemål

Naturtypen ska präglas av naturliga störningar såsom stormfällning, insektsangrepp, översvämningar och brand. Skogens strukturer och funktioner ska likna dem i en naturskog med mycket gamla träd och död ved. Påverkan från skogsbruk, vägbygge, eller annan verksamhet ska vara försumbar. Hydrologin ska förbli opåverkad. Arealen ska inte minska.

9050 Näringsrik granskog

Den näringsrika granskogen växer oftast på basisk berggrund med rörligt markvatten. Fältskiktet är i huvudsak präglat av de näringsrika förhållandena och är ofta artrikt. På grund av den ofta höga näringstillgången är produktiviteten hög. Näringsrik granskog växer bl.a. kring Stöken i områdets sydvästra del.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning och skogen är naturskogsartad.

Bevarandemål

Naturtypen ska vara präglad av lång kontinuitet med träd i olika åldrar och dimensioner samt ett stort inslag av död och döende ved. Hydrologin ska förbli oförändrad för att näringsrikt, rörligt vatten ska fortsätta påverka naturtypen. Fältskiktet ska vara örtrikt och typiska arter ska förekomma. Arealen ska inte minska.

91D0 Skogsbevuxen myr

Naturtypen förekommer på fuktiga-blöta myrar med högt liggande grundvattenyta. Krontäckningen är minst 30 %. Hit klassas de delar som inte anses ingå i aapamyr-komplex.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Naturtypen är till synes opåverkad av dikning.

Bevarandemål

Naturtypen ska ha en naturlig hydrologi och hydrokemi utan påverkan från t.ex. dikningar eller körskador. Det ska finnas träd i olika åldrar och dimensioner och med inslag av död ved. Skogen ska präglas av naturlig dynamik utan påverkan från skogsbruk. Arealen ska inte minska.

Beskrivning av utpekade arter

1355 Utter

Optimala miljöer för utter är vatten som erbjuder riklig tillgång på lättillgänglig föda året runt och som har tillgång till landområden där uttern kan vila ostört, föda upp ungar etc. Uttern är vintertid beroende av strömmande vatten som ger möjlighet till näringsfångst om sjöarna blir islagda. Utterhonors hemområde omfattar ett område på cirka 28 kilometer strandlängd. Vuxna hanar har hemområden med en storlek av omkring 45 kilometer strandlängd.

Bevarandetillstånd idag

Kan inte bedömas på områdesnivå. Bedöms vara gynnsamt på länsnivå. Inventeringar som Länsstyrelsen gjort visar att arten har ökat på senare år. Dock finns inga populationsuppskattningar för länet.

Bevarandemål

Arten ska ha en gynnsam status på länsnivå. Det specifika området ska utgöra en god livsmiljö för arten och bidra till dess gynnsamma status på regional och nationell nivå. Vattnen ska vara naturligt fiskrika och vattenkvaliteten ska vara god, med försumbar påverkan från försurning och övergödning. Vattendragen ska ha en naturlig hydrologi, utan påverkan från vattenreglering eller andra vandringshinder. Uttern ska fritt kunna vandra längs vattendragen utan hinder från vältrafikerade vägar.

1361 Lodjur

Lodjuret kräver viltrika marker för att få tillräckligt med föda. Lodjuret förekommer i stor utsträckning i kuperade och från människan ostörda marker. Lodjurets hemområde för honor är 3-5 kvadratmil och för hanar 6-10 kvadratmil.

Bevarandetillstånd idag

Kan inte bedömas på områdesnivå. På länsnivå bedöms tillståndet vara gynnsamt. Förvaltningsmålet för lodjursstammen i länet är 23 föryngringar varje år. Eftersom det är svårt att hålla en rovdjurspopulation på samma nivå mellan åren så får lostammen variera mellan 14 och 32 föryngringar. Lodjursstammen har gått upp och ner kraftigt sedan inventeringar påbörjades i Västerbotten 1996. Preliminära resultat för 2016 är ca 26 föryngringar, alltså över förvaltningsmålet men inom förvaltningsintervallet.

Bevarandemål

Arten ska ha en gynnsam status på länsnivå. Det specifika området ska utgöra en god livsmiljö för arten och bidra till dess gynnsamma status på regional och nationell nivå. Området ska erbjuda ostörda platser för honans lya.

1911 Fjällräv

Fjällräven är en art knuten till tundra och arktiska kuster. I Skandinavien finns arten ovanför trädgränsen. Den lever framförallt av smågnagare och antalet kullar är starkt kopplad till gnagarcyklerna. Förr var den mycket vanlig i svenska fjällen, och på 1800-talet fanns uppskattningsvis 4000 vuxna individer bara i Sverige. Hård jakt i början på 1900-talet gjorde att populationen minskade kraftigt och fjällräven försvann helt från vissa områden. Fjällräven fredades 1928 men har trots det haft svårt att öka i antal. Orsakerna till det verkar vara flera, bl.a. uteblivna och ojämna gnagartoppår, fragmentering, samt konkurrens från rödräv.

Bevarandetillstånd idag

Kan inte bedömas på områdesnivå. Bedöms vara ogynnsamt på nationell nivå. Totalt föddes 88 kullar i Sverige år 2015, vilket var den högsta siffran på ca 30 år, men fortfarande långt från Naturvårdsverkets mål på 250. Dagens knappt 180 reproducerande fjällrävar motsvarar ca 350 köns mogna fjällrävar, vilket är långt under målet på 1000. Populationen är fragmenterad, och de tre kärnområdena Helags, Borgafjäll samt Vindelfjällen/Arjeplogsfjällen är relativt isolerade från varandra.

Bevarandemål

Den svenska fjällrävsstammen ska ha en gynnsam bevarandestatus och bestå av minst 1000 köns-mogna individer i genomsnitt. Det ska födas minst 250 kullar under år med god tillgång på fjälllämmel. Populationerna ska vara tillräckligt stora och geografiskt sammanhängande för att fjällrävarna ska kunna hitta obesläktade partners att para sig med.

1912 Järv

Järven starkt knuten till fjällen och de fjällnära skogsområdena. Arten har dock expanderat under den senaste tioårsperioden och finns nu från fjällen ner till Lyckseletrakten. På grund av järvens begränsade utbredning i EU har Sverige och Västerbotten ett särskilt ansvar för arten. Ynglande honors revir tycks uppgå till 1-2 kvadratmil medan en hannes revir är mångdubbelt större och överlappar flera honors.

Bevarandetillstånd idag

Kan inte bedömas på områdesnivå. På länsnivå bedöms tillståndet vara knappt gynnsamt. Förvaltningsmålet för järvstammen i länet är 30 föryngringar per år i snitt över en längre tid. Eftersom det är svårt att hålla en rovdjurspopulation på samma nivå mellan åren så får järvstammen variera mellan 26 och 42 föryngringar. År 2015 konstaterades 25,5 föryngringar i länet, en svag minskning från de senaste årens nivå på ca 28 föryngringar.

Bevarandemål

Arten ska ha en gynnsam status på länsnivå. Det specifika området ska utgöra en god livsmiljö för arten och bidra till dess gynnsamma status på regional och nationell nivå. Lämpliga platser för lyor, såsom blockrik mark, gammal skog, samt snörika sluttningar, ska finnas och vara ostörda under vårvintern.

1948 Skogsrör

Skogsrör förekommer främst i fuktig barr- och blandskog med högrötsvegetation. Den växer ofta utmed bäckar i raviner och i skogssluttningar, men även på plan mark där underlaget är näringsrikt och kalkhaltigt.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Arten finns rapporterad från Marsliden. Troligen är den relativt allmän i de östra delarna.

Bevarandemål

Populationen i området ska vara livskraftig och inte minska i antal eller utbredning. Livsmiljön ska ha en opåverkad hydrologi och inte påverkas av skogsbruksåtgärder.

1972 Lappranunkel

Lappranunkel förekommer i fuktig till våt skogsmark eller bland videsnår. Arten kräver rörligt markvatten eller översilning. Den förekommer i myrkanter och tål avsevärd beskuggning men trivs bäst där videsnåren inte är för täta.

Bevarandetillstånd idag

Bedöms vara gynnsamt. Arten är funnen på en plats i området men bedöms finnas på ytterligare ett antal platser. Deras livsmiljö är skyddad mot avverkning och dikning.

Bevarandemål

Populationen i området ska vara livskraftig och inte minska i antal eller utbredning. Livsmiljön ska ha en opåverkad hydrologi och markskiktet ska inte vara alltför kraftigt solexponerat.

Beskrivning av utpekade fågelarter

Skogsfåglar

Ungefär hälften av de utpekade fågelarterna är i första hand knutna till skogen: kungsörn, pärluggla, sparvuggla, tretåig hackspett och berguv. De flesta arter är utpräglade stannfåglar som kan förväntas finnas i området hela året. Kungsörnen och i viss mån den tretåiga hackspetten är mer rörliga under vintern.

Bevarandetillstånd idag

För kungsörnen kan man inte att sätta ett områdesspecifikt bevarandetillstånd. Den har stora revir och rör sig vintertid över stora områden, framförallt ungfåglarna. För Västerbottens län befinner sig stammen vid den nedre gränsen av satta mål.

Övriga utpekade skogsfåglar bedöms ha gynnsamma bevarandetillstånd. Skogarna i området är i stort sett orörda av människan och utgör goda livsmiljöer för fåglarna. Det finns dock ingen särskild övervakning av fågelpopulationerna på Marsfjället. Flera av arterna minskar nationellt, framförallt på grund av det landskapstäckande, intensiva skogsbruket. Berguven är antagligen inte en regelbunden häckfågel i området.

Bevarandemål

Områdets populationer av dessa arter ska vara livskraftiga och inte minska i antal eller utbredning. Arternas livsmiljö ska bestå av variationsrik och naturskogsartad skog, med träd i olika åldrar och storlekar och ett stort inslag av lövträd.

Alla utpekade arter påverkas negativt av skogsbruk. Skogen ska därför vara opåverkad av skogsbruk och vara av naturskogskaraktär. För den tretåiga hackspettens födotillgång ska döda och döende granar finnas rikligt. Grova träd, framförallt asp, ska finnas för pärlugglans bohål. Även för sparvugglan är förekomsten av lämpliga bohål den mest begränsade faktorn. För både pärlugglan och sparvugglan ska det finnas ett stort inslag av asp som har god kontinuitet, med träd i alla åldrar och dimensioner. Grova och gamla träd ska finnas för kungsörnens bobygge, och störningsfrekvensen ska vara låg.

Myr- och våtmarksfåglar

Följande fågelarter är främst knutna till myr- och våtmarker: storlom, trana, ljunpipare, fiskgjuse, stenfalk, grönbena, sångsvan, fisktärna, silvertärna, smalnäbbad simsnäppa, och orre. Alla arter utom orren är utpräglade flyttfåglar och finns endast i området under häckningsperioden. Orren förekommer i området året runt.

Bevarandetillstånd idag

Alla de utpekade våtmarksfåglarna bedöms ha gynnsamma bevarandetillstånd på Marsfjället. I området finns mycket stora myrområden, opåverkade av dikning, och utgör därför goda livsmiljöer för våtmarksfåglarna. Det finns dock ingen särskild övervakning av fågelpopulationerna på Marsfjället. Merparten av arterna är flyttfåglar vilket betyder att faktorer utanför området också påverkar populationerna.

Bevarandemål

Områdets populationer av dessa arter ska vara livskraftiga och inte minska i antal eller utbredning. Myrnas och sjöarnas hydrologi är mycket viktig och får inte försämrats genom skogsbruk, dikning eller tung terrängkörning. Vattenkvaliteten ska vara god med en försumbar påverkan från förorening och övergödning.

Alla arter är mer eller mindre beroende av att de öppna ytorna inte växer igen. Speciellt ljunpiparen och orren kräver stora, öppna ytor. Tranan och tärnorna måste ha möjlighet att bygga boet oåtkomligt för marklevande rovdjur, alltid omgärdat av vatten, och det förutsätter myrmarker med opåverkad

hydrologi. För sångsvanen ska vegetationsrika sjöar finnas. Fisk ska inte planteras in i fisklösa sjöar eftersom dessa utgör häckningsplatser för den smalnäbbade simsnäppan. I området ska också fiskrika sjöar förekomma där storlommen och fiskgjusen kan fiska.

Skogen som omger myrarna ska vara opåverkad av skogsbruk. Framförallt trana, grönbena, fiskgjuse, stenfalk och orre är beroende av att myrnära skog inte avverkas. Fiskgjusen och stenfalken bygger sina bon i myr- och sjönära träd.

Fjällfåglar

Denna kategori inkluderar de arter som i hög utsträckning är knutna till fjällmiljön: jaktfalk, fjällpipare fjälluggla och blåhake. Fjällpipare och fjälluggla är högfjällsarter medan blåhaken och jaktfalken häckar i fjällbjörkskogen och lågalpin zon. Blåhaken och fjällpiparen är långflyttare, jaktfalken framförallt en stannfågel. Fjällugglan har ett nomadiskt levnadssätt och rör sig över stora delar av Arktis för att hitta föda.

Bevarandetillstånd idag

Fjällugglan förekommer mycket sporadiskt i Sverige och saknas de flesta år helt som häckfågel. År 2015 häckade rekordmånga par i Sverige, och även 2011 var ett bra år för den fennoskandiska populationen. Innan dess var det dock länge sedan någon häckning kunde konstateras i landet. För fjällugglan kan man därför inte att sätta ett områdesspecifikt bevarandetillstånd.

Blåhaken har haft en svagt negativ trend i Ammarnäs under 2000-talet, och trenden är troligen liknande för Marsfjället. Även fjällpiparen minskar, i alla fall som rastande fågel i södra Sverige. Dessa två arter är flyttfåglar och orsaken till minskningen kan finnas i vinterområdet eller längs flyttvägarna.

Jaktfalken har haft en relativt stabil trend i landet de senaste 50 åren.

Bevarandemål

Populationerna av blåhake och fjällpipare ska vara livskraftiga och inte minska i antal eller utbredning. Området ska erbjuda lämpliga häckningsmiljöer för jaktfalk och fjälluggla. För jaktfalken ska lämpliga klippbranter finnas för häckning. Tillgången på ripa ska vara god. Störningsintensiteten från människan ska vara låg.

För blåhaken ska intakt och naturlig fjällbjörkskog finnas, med täta partier av videsnår. Fjällpiparen ska ha torra och relativt högt belägna fjällhedar för häckning. Förekomsten av lämpliga häckningsplatser är dock av allt att döma ingen begränsande faktor.

Hotbild

Avverkning och annat skogsbruk skulle förstås innebära ett stort hot, men eftersom området är skyddat som naturreservat får inget skogsbruk förekomma här. Många av de utpekade arterna är beroende av äldre träd, täta skogspartier, och en intakt skog ner mot myrarna.

Dikning skulle utgöra ett hot mot myrarnas funktion och de utpekade våtmarksfåglarna. Igenväxning är ett hot mot flera av områdets utpekade fågelarter som är beroende av stora, öppna ytor, framför allt ljungpipare och orre. Upphört eller förändrat renbete kan vara ett hot mot de hävdberoende naturtyperna.

Fisktomma sjöar utgör viktiga häckningsmiljöer för den smalnäbbade simsnäppan, och inplantering av fisk i dessa utgör ett hot. Minken är ett hot mot markhäckande fåglar.

Fjällräven är rödlistad i Sverige och klassad som starkt hotad. Den lilla och fragmenterade populationen gör arten känslig för en rad problem: inavel; problem att hitta partner; lokala utdöenden orsakade av

t.ex. rävskaab och andra sjukdomar; samt långsam återkolonisation. Den större rödräven har under senare tid spritt sig allt längre upp i fjällen och konkurrerar där med fjällräven om föda och boplatser.

Klimatförändringar riskerar på sikt att påverka nederbörd, temperatur, snötäcke osv. så mycket att vissa arter, artgrupper eller hela system minskar eller försvinner. Särskilt känsliga är fjällnära naturtyper och arter. Ett varmare klimat kommer att påskynda rödrävens expansion i fjällen. Klimatförändringar kan t.ex. påverka gnagarcyklerna. Uteblivna, glesa eller oregelbundna gnagartoppår är ett hot mot fjällräven och de utpekade ugglearterna, särskilt fjällugglan.

Störning under häckningen är ett hot mot flera fågelarter, såsom kungsörn, jaktfalk, stenfalk, fiskgjuse och fjälluggla. Även de stora rovdjuren är störningskänsliga, särskilt under vårvintern. Ett högt jakttryck kan utgöra ett hot mot de stora rovdjuren.

Vindkraftsexploatering är ett hot mot kungsörnen. Kungsörnen har stora revir och rör sig över stora områden. Vindkraft kan därför utgöra ett hot även om de byggs långt från kända häckplatser, men självklart ökar hotet ju närmare de byggs. Enligt Naturvårdsverket undersöks för närvarande hur nära en boplat vindkraftverk ska få byggas utan att de på ett menligt sätt påverkar örnarnas dödlighet.

Övriga verksamheter som kan påverka hydrologin innefattar exploatering såsom väg- och anläggningsbyggen; täktverksamhet såsom bergtäkt; kalkning och gödsling. Dessa och liknande verksamheter kan påverka området även om de bedrivs utanför områdets gränser.

Bevarandeåtgärder

Skyddsåtgärder

Marsfjället är ett Natura 2000-område och har det skydd enligt miljöbalken som gäller samtliga Natura 2000-områden i landet. Alla verksamheter och åtgärder, innanför och utanför området, som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-området är tillståndspliktiga enligt 7 kap 28-29 §§ miljöbalken. Området är även skyddat som naturreservat. Exploatering i form av bebyggelse och anläggningar är reglerat enligt miljöbalken 4 kap 5 §. Vojmån ovan Vojmsjön är skyddad mot vattenkraftsutbyggnad enligt miljöbalken 4 kap 6 §.

Skogsror är fridlyst enligt miljöbalken 8 kap 1-2 §§ med stöd av 7 § Artskyddsförordningen (2007:845). Det är förbjudet att plocka, gräva upp eller på annat sätt skada fridlysta växter.

Samtliga utpekade fågelarter samt fjällräv, utter, lodjur och järv är fredade enligt 3 § i jaktlagen (1987:259). Fredningen gäller också dess ägg och bon. Orre får jagas på de tider som anges i bilaga 1 till jaktförordningen (1987:905), men är fredade övriga tider på året. Lodjur och järv får endast jagas om det uttryckligen är tillåtet enligt andra delar av jaktlagstiftningen.

Enligt 4 § Artskyddsförordningen (2007:845) är det förbjudet att avsiktligt störa fåglarna, särskilt under deras parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Det är även förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplatser.

Smalnäbbad simsnäppa, ljungpipare, trana, storlom, fiskgjuse, stenfalk, jaktfalk, fjälluggla, silvertärna, fisktärna, sångsvan, fjällpipare och grönbena är upptagna i bilaga II i Bonnkonventionen för flyttande arter. Smalnäbbad simsnäppa, trana, storlom, fjällpipare, silvertärna, fisktärna, sångsvan och grönbena är även upptagna i AEWA (African-Eurasian Waterbird Agreement).

Vid etablering av vindkraftverk eller annan form av exploatering kan tillstånd enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken krävas med hänsyn till förekomst av kungsörn.

Skötselåtgärder

Ett åtgärdsprogram för fjällräv har genomförts 2008-2012, med förlängning t.o.m. 2015. Bland annat har jakt på rödräv och stödutfodring ingått. Under 2016 ska ett nytt, reviderat åtgärdsprogram tas fram.

Ytterligare information

På naturvardsverket.se kan du hitta mer information om Natura 2000.

I Naturvårdsverkets kartverktyg [Skyddad natur](#) kan du hitta kartmaterial och fakta om skyddade områden. Man kan ladda ner gränser och naturtypskartor (NNK) för alla eller enskilda områden.

I Skogsstyrelsens kartverktyg [Skogens pärlor](#) kan du bl.a. hitta information om skogar med höga naturvärden.